

Sammendrag:

Forbruksundersøkelser blant vinterturister og norske kurs- og konferansedeltakere

I denne rapporten presenteres resultater fra forbruksundersøkelsene blant vinterturister og norske kurs- og konferansedeltakere på hotell i Norge. Dessuten oppsummeres noen generelle erfaringer fra arbeidet med slike undersøkelser. Det pekes til slutt på de store analyseutfordringer og muligheter som ligger i dette statistiske materialet.

Rapporten består av tre deler med hovedvekt på første del:

- Forbruksundersøkelse blant vinterturister
- Forbruksundersøkelse blant norske kurs- og konferansedeltakere
- Generelle erfaringer med forbruksundersøkelser blant turister

Vinterferieundersøkelsene

Vinterundersøkelsene ble utført på fire typiske vintersportsteder; Hemse-dal/Geilo, Lillehammer-området, Trysil og Hovden i Setesdal. Disse stedene ble valgt ut fordi de er sentrale vintersportsteder med både ett (eller flere) alpintilbud og et godt utbygd løypetilbud. I tillegg ble det gjennomført en forbruksundersøkelse blant utenlandske turister på grensen til Sverige og ved fergeterminaler i det turistene forlot Norge.

Hovedtyngden av intervjuarbeidet i stedsundersøkelsene ble gjennomført i ukene 7, 8, og 9. Intervjuarbeidet på grensen og fergeterminalene ble gjennomført i løpet av februar og mars måned. Intervjuene på vintersportstedene ble gjennomført ved at informantene mottok et spørreskjema på sitt eget språk for utfylling.

Stedsundersøkelsene har i alt 2271 intervjuer, mens grenseundersøkelsene har 461 (halvparten på Svinesund og halvparten på fergeterminalene i Oslo og Kristiansand).

Hovedresultatene fra undersøkelsene blant norske turister på de fire vintersportsstedene er som følger:

- Forbruket er høyt sammenliknet med sommerturister (593 kroner mot 375 kroner pr gjestedøgn). Dette gjelder også innen samme overnattingsform. (Utgifter til skiaktiviteter er en viktig grunn til forskjellen.)

Rapporten kan bestilles fra:

Transportøkonomisk institutt, Postboks 6110 Etterstad, 0602 Oslo

Telefon: 22 57 38 00 Telefax: 22 57 02 90

- Forbruksutgifter pr gjestedøgn er omtrent like høye for turister på hotell og i leid hytte, mens turister i egen hytte skiller seg ut med langt lavere forbruk.
- Forbruket er klart høyest i Hemsedal/Geilo og lavest i Lillehammer. Trysil og Hovden kommer i en mellomkategori.

Tabell S1. Totale forbruksutgifter for norske vinterturister. Kr pr gjestedøgn.

	Alle	Hemsedal	Lillehammer	Trysil	Hovden
Nordmenn	593	827	337	592	610
Hotell	667	828	570	407*	774
Hytte (egen)	371	569	209	335*	395*
Hytte leid	625	875	353	647	545*

*estimatet basert på få observasjoner (færre enn 20 observasjoner)

Når det gjelder utenlandske turister, viser grense- og stedsundersøkelsene noe ulike resultater. I stedsundersøkelsene er de totale forbruksutgifter 628 kroner pr gjestedøgn, mens de er 586 kroner pr gjestedøgn i grenseundersøkelsen.

Tabell S2. Totale forbruksutgifter pr gjestedøgn etter nasjonalitet og overnattingsform. Kr pr gjestedøgn. Antall respondenter (N).

Turistkategori	Grenseundersøkelsen		Stedsundersøkelsen	
	Kr	N	Kr	N
Alle utlendinger	586	442	628	1434
svensker	458	114	669	375
dansker	597	285	553	801
Alle utenlandske hotellturister	847	91	702	487
Alle utenlandske hytteturister	493	277	577	764
Alle utenlandske turister på slekt- og vennebesøk	350	74	688	35

Årsaken til forskjellen ligger i sammensetningen av dansker og svensker som utgjør 85 - 90 prosent av utenlandske vinterturister.

I stedsundersøkelsene fant vi at svensker har høyere utgifter enn dansker, mens i grenseundersøkelsene er det omvendt. Der finner vi at danskene har høyere forbruk enn svenskene. Dette skyldes at det er mange svensker med i Hemsedal/Geilo undersøkelsen, der alle turister har et høyt forbruk, mens danskene er bedre representert på rimeligere steder, som f.eks Lillehammerområdet.

Utlendingene har noe høyere utgifter i gjennomsnitt enn nordmenn på alle stedene vi har undersøkt, unntatt på Hemsedal/Geilo. Her har nordmenn på hotell og leid hytte svært høye forbruksutgifter pr gjestedøgn.

Hovedforskjellene i utenlandske turistenes forbruk skyldes forskjeller i ferieform. Både forskjeller mellom nasjonaliteter og steder har sin bakgrunn i

variasjon i omfanget av alpinferie i forhold til mer tradisjonell nordisk skiferie. Turistenes inntektsforhold kan i liten grad forklare disse forbruksforskjellene.

Kurs- og konferanseundersøkelsen

Denne undersøkelsen ble gjennomført vinteren 1996 på i alt 9 konferansehoteller i alle landesdeler unntatt i Trøndelag og Agder/Rogaland. Østlandet utenom Oslo og Akershus er best representert i undersøkelsen. De 442 respondenter som er med i undersøkelsen, er godt fordelt mellom ulike næringer og mellom offentlig og privat virksomhet. Alle kursdeltakere har deltatt på yrkesbetingete kurs. Kurs av privat karakter er ikke med. Til tross for det beskjedne antall respondenter har undersøkelsen bra representativitet i forhold til totalpopulasjonen av norske yrkesbetingete kurs- og konferansedeltakere i Norge.

Resultatene fra undersøkelsen viser at total forbruksutgift pr gjestedøgn er 1102 kroner. I tillegg kommer utgifter som er betalt av andre enn kursdeltakeren (betalt av f eks arbeidsgiver eller av andre firmaer eller personer). Disse er på 474 kroner pr gjestedøgn. Total forbruksutgift for deltakelse på et kurs eller en konferanse pr gjestedøgn blir dermed på gjennomsnittlig 1576 kr. Oppholdet på slike kurs- eller konferanser i vårt utvalg var på 2,7 døgn. Dette tilsier at totalt forbruk pr deltaker pr konferanse var på 4247 kroner.

Deltakere sysselsatt innen primærnæringene, vareproduserende næringer, varehandel og samferdsel og innen undervisning hadde høyere samlet utgift enn sysselsatte innen bank, forsikring, offentlig administrasjon og interesseorganisasjoner. Forskjeller i oppholdets lengde er viktigste grunn for denne forskjellen.

Vi har sammenlignet disse resultatene med resultater fra en undersøkelse av internasjonale kongresser i Norge som ble gjennomført i 1992. Sammenligningen viser, etter at vi har korrigert for den generelle prisstigningen mellom de to undersøkelsestidspunktene, noe lavere utgifter enn det kongressundersøkelsen indikerer. I lys av at kongressundersøkelsene bare ble gjennomført i større byer i mer prestisjepregete omgivelser (hoteller etc), synes våre funn å være rimelige.

Oppsummering av arbeidet med forbruksundersøkelser i Norge

Det er foretatt et betydelig intervjuarbeid av norske og utenlandske turisters inntektsforhold og forbruksutgifter i Norge på to tidspunkter 1989/91 og dessuten i 1995/96. Den samlede størrelsen av utvalgene var på nesten 13 000 respondenter i 1989/91 og 11 000 i 1995/96. Forbruksundersøkelsene har vært gjennomført på noenlunde lik måte og resultatene fra undersøkelsene er sammenlignbare også fordi de er gjennomført på de samme steder på begge tidspunkter. I denne siste delen av rapporten er det trukket opp en del sammenlignende resultater og erfaringer som vi har fra vårt arbeid med slik undersøkelser.

De viktigste erfaringene vi har fått ved å gjennomføre slike undersøkelser gjelder særlig skjemaformering med mange språkvarianter, intervjuform, stedsvalg av undersøkelsene, valg av gjennomføringstidspunkt for intervjuene og arbeidsformen for intervjuerne. Det er også viktig å klargjøre hvilke turistkategorier en særlig ønsker å få godt representert i undersøkelsen.

Videre har vi rapportert om en del observerbare signifikante forskjeller i forbruksutgifter blant ulike grupper av turister. Sentrale resultater er oppsummert i denne delen av rapporten. I det følgende vil vi bare omtale *partielle* endringer eller endringer som er av typen *ceteris paribus* («alt annet likt»).

- Dersom den personlig inntekten eller husholdningsinntekten (ikke så signifikant) øker, vil forbruksutgiftene ha en tendens til å øke.
- Dersom avstanden er stor mellom Oslo og hovedstaden i landet turisten kommer fra, øker forbruksutgiften pr gjestedøgn. Dette gjelder bare for vestlige, industrialiserte land.
- Jo dyrere overnattingsform, desto høyere forbruksutgift pr gjestedøgn, men samtidig vil varigheten av oppholdet bli kortere. Dette medfører at forskjellene i de totale forbruksutgifter ved hele oppholdet som turister har ved ulike overnattingsformer, jevnes ut mellom overnattingsformene.
- Jo høyere prisnivå på stedet, desto høyere forbruksutgifter. For enkelte steder i Norge (turismagneter) opphetes den lokale økonomien slik at prisnivået på stedet skrus opp. Dette har vi sett om sommeren i Geiranger/Stryn, Nordkapp og lignende steder med sterk økning i etterspørselen i løpet av en kort, hektisk turistsesong.

Andre trekk er at i intervjuer foretatt ved grensen (i det turisten forlater Norge) kan en ofte observere større forskjeller i forbruksutgifter pr gjestedøgn enn det som registreres innenfor ett sted.

Vi har registrert to typer forbruksutgifter; «forbruket i går» og «forbruket før reisen starter». Det relative forholdet mellom disse to kategoriene skifter mot relativt større forhåndsbetalt andel når turisten kommer fra et land som ligger langt fra Norge og har liten reiseerfaring.

Gruppereisende turister har gjennomgående et høyere forbruk enn gjennomsnittet av individuelle reisende. Dette kan forklares i noen grad ved at de førstnevnte har finansiert «bunnkonsumet» lenge før selve reisen ble foretatt.

Til slutt avrundes rapporten med noen kommentarer til gjenværende typer av forbruksundersøkelser som ikke er dekket. Dette gjelder særlig utlendinger på forretningsreise, norske turister på ferie i utlandet og reisende i skuldresesongen.